

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไร่ชาวนาไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๑๐๕๐ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาวไร่ชาวนาไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาวไร่ชาวนาไทย ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่พรรคชาวไร่ชาวนาไทยต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ในการดำเนินการดังกล่าวพรรคชาวไร่ชาวนาไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ดังนี้

๑. พรรคชาวไร่ชาวนาไทยมีสมาชิก จำนวน ๕,๕๐๔ คน โดยแจ้งว่าได้จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) เสร็จแล้ว จำนวน ๓,๑๕๐ คน ยังไม่ได้จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) จำนวน ๒,๓๑๔ คน และในวันดังกล่าวได้ส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) ที่จัดทำเสร็จแล้ว จำนวน ๓,๑๕๐ คน ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคชาวไร่ชาวนาไทยแจ้งว่าได้จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) จำนวน ๒,๓๑๔ คน เสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้จัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) ที่จัดทำเสร็จแล้วในวันดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงขอความอนุเคราะห์สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบข้อมูลบุคคลของสมาชิกพรรคชาวไร่ชาวนาไทย จำนวน ๕,๕๐๔ คน

๒. พรรคชาวไร่ชาวนาไทยยื่นคำขอจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๕ สาขา ได้แก่

๒.๑ ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๔๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

๒.๒ ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒ ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

๒.๓ ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

๒.๔ ลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๑๒/๑๓๒๕ หมู่ที่ ๑๑ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีคณะกรรมการสาขา จำนวน ๕ คน

๒.๕ สำหรับสาขาลำดับที่ ๔ พรรคได้ยื่นคำขอจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนและได้ขอถอนเรื่องกลับไปในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ จึงไม่มีการพิจารณา

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคแล้ว ปรากฏว่ายังไม่ครบถ้วนถูกต้อง จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงแจ้งให้หัวหน้าพรรคชาวไทยจัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำนวนสมาชิกพรรค ดังนี้

๓.๑ ส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาวไทย จำนวน ๕,๕๐๔ คน พร้อมเอกสารประกอบใบสมัคร เช่น สำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือเอกสารหลักฐานอื่นที่ใช้ประกอบการรับสมัครสมาชิกพรรค พร้อมทั้งให้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าได้ดำเนินการรับสมัครสมาชิกพรรคเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งให้จัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๓.๒ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ พรรคชาวไทยได้จัดส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาวไทย จำนวน ๓,๐๑๔ คน และขอผลัดส่งเอกสารออกไปอีก ๖ วัน และในที่สุดได้จัดส่งใบสมัครของสมาชิกพรรคชาวไทยเพิ่มเติมอีกจำนวน ๒,๒๓๖ คน รวมเป็น ๕,๒๕๐ คน เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔

๔. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งจัดตั้งสาขาพรรค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องสอบสวนข้อเท็จจริง ซึ่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏ ดังนี้

๔.๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลก ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ปรากฏว่าไม่มีการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว โดยรายชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมเป็นการจัดทำบัญชีรายชื่อการประชุมขึ้น แล้วไปขอให้ผู้ที่มีชื่อในรายงานการประชุมลงนามให้ ซึ่งบุคคลดังกล่าวไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด

๔.๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภูเก็ต ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงสาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ปรากฏว่า มีการประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๔ (แต่ในรายงานการประชุมอ้างว่าจัดขึ้นในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๔) โดยในการประชุมดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุมเพียง ๑๐ - ๑๔ คน ไม่ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคบุคคลที่ปรากฏชื่อในรายงานการประชุมเป็นสมาชิกพรรคชาวไร่ชาวนาไทย และได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริง แต่เป็นการลงลายมือชื่อในภายหลัง โดยมีได้เข้าร่วมประชุม

๔.๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ปรากฏว่า มีการประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเพียง ๑๒ คน ไม่ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค และบุคคลที่ปรากฏชื่อในรายงานการประชุมเป็นสมาชิกพรรคชาวไร่ชาวนาไทย และได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริง แต่เป็นการลงลายมือชื่อในภายหลัง โดยมีได้เข้าร่วมประชุม

๔.๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ปรากฏว่า มีการประชุมใหญ่สาขาพรรค เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นสมาชิกพรรคชาวไร่ชาวนาไทย จำนวน ๓๔ คน ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาเอกสารหลักฐานที่พรรคชาวไร่ชาวนาไทยจัดส่งเพื่อแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคและการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้ว ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาวไร่ชาวนาไทย ลำดับที่ ๑, ๒ และ ๓ สำหรับสาขาลำดับที่ ๕ ไม่จำเป็นต้องรับรองการจัดตั้งสาขาพรรค เนื่องจากภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่นายทะเบียนแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคชาวไร่ชาวนาไทยมีสาขาพรรคการเมืองไม่ครบภาคละหนึ่งสาขา เท่ากับว่าพรรคชาวไร่ชาวนาไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ กล่าวคือ ยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองครบ ๔ สาขา ใน ๔ ภาค จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไร่ชาวนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ มีมติรับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้พิจารณาดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และแจ้งให้พรรคชาวไร่ชาวนาไทยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หรือถือว่าได้รับหนังสือ

ปรากฏว่า นายบุญมี ภูเสื่อ หัวหน้าพรรคชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญยอมรับว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนเป็นความจริงทุกประการ และไม่ขอโต้แย้งข้อกล่าวหาแต่อย่างใด รวมทั้งไม่คัดค้านการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณามีคำสั่งยุบพรรคชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี

พิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อพรรคชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ คือ ไม่สามารถจัดตั้งสาขาของพรรคการเมืองให้ครบ ๔ สาขา ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีสาขาพรรคหนึ่งสาขาในแต่ละภาค จึงเป็นเหตุให้พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบไปตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร. กระทบ ทงธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ